

Підготовчий етап роботи над курсовою роботою

Цей етап починається з *вибору теми* курсової роботи, її осмислення та обґрунтування. Перевага має надаватися темі, при розробці якої студент зможе виявити максимум творчості та ініціативи. Разом із керівником необхідно визначити межі розкриття обраної теми.

Далі визначаються *об'єкт, предмет і мета дослідження*, виходячи з теми курсової роботи.

Об'єктом дослідження є вся сукупність відношень різних аспектів теорії і практики науки, яка слугує джерелом необхідної для дослідника інформації. Об'єкт дослідження є частиною об'єктивної реальності, яка на даному етапі стає предметом практичної та теоретичної діяльності людини як соціальної істоти (суб'єкта).

Предмет дослідження – це тільки ті суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню в роботі, є головними, визначальними для конкретного дослідження. Таким чином, предмет дослідження є вужчим, ніж об'єкт. Предмет дослідження є таким його елементом, який включає сукупність властивостей і відношень об'єкта, опосередкованих людиною (суб'єктом) у процесі дослідження з певною метою в конкретних умовах. Предмет визначає назву роботи, зафіксовану на титульному аркуші. Потрібно вказати, чи є предмет вивчення новим, чи традиційним.

Визначаючи об'єкт, треба знайти відповідь на запитання: що розглядається? Разом з тим предмет визначає аспект розгляду, дає уявлення про зміст розгляду об'єкта дослідження, про те, які нові відношення, властивості, аспекти та функції об'єкта розкриваються. Іншими словами, об'єктом виступає те, що досліджується. А предметом – те, що в цьому об'єкті має наукове пояснення.

Після визначення об'єкта та предмета дослідження студент ставить перед собою *мету дослідження*. Мета викладається лаконічно 1-2 реченнями, в яких автор доповідає, що саме він розглядатиме в своїй роботі.

Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також з його кінцевим результатом і шляхом його досягнення. Кінцевий результат дослідження передбачає вирішення студентом проблемної ситуації, яка відображає суперечність між типовим станом об'єкта дослідження в реальній практиці та вимогами суспільства до його більш ефективного функціонування.

Кінцевий результат відображає очікуваний від виконання позитивний ефект, який формулюється двоступенево: перша частина – у вигляді суспільної корисності; друга – у вигляді конкретної користі, віднесеної до основного предмета дослідження.

Для реалізації поставленої мети автор визначає *конкретні дослідницькі завдання*. Вони можуть включати такі складові:

- ❖ вирішення певних теоретичних питань, які входять до загальної проблеми дослідження (наприклад, виявлення сутності понять, явищ, процесів, подальше вдосконалення їх вивчення, розробка ознак, рівнів

функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо);

- ❖ усебічне (за необхідності й експериментальне) вивчення практики вирішення даної проблеми, виявлення її типового стану, недоліків і труднощів, їх причин, типових особливостей передового досвіду. Таке вивчення дає змогу уточнити, перевірити дані, опубліковані в спеціальних неперіодичних і періодичних виданнях, підняти їх на рівень наукових фактів, обґрунтованих у процесі спеціального дослідження;

- ❖ обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення даної проблеми;

- ❖ експериментальна перевірка запропонованої системи заходів щодо відповідності її критеріям оптимальності, тобто досягнення максимально важливих у відповідних умовах результатів вирішення цієї проблеми при певних затратах часу і зусиль;

- ❖ розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження у практиці роботи відповідних установ (організацій).

Виконання завдань дослідження неможливе без *ознайомлення з основними літературними джерелами* з теми курсової роботи. З метою повного їх виявлення необхідно використовувати різні джерела пошуку: каталоги й картотеки бібліотеки закладу вищої освіти, а також провідних вітчизняних наукових бібліотек, посібники, виноски і посилання в підручниках, монографіях, словниках тощо, покажчики змісту річних спеціальних періодичних видань.

Під час джерелознавчих пошуків необхідно з'ясувати *стан вивченості обраної теми* на сьогодні, щоб не повторювати в роботі загальновідомих істин, більш конкретно й точно визначити напрями та основні розділи дослідження.

Напрямки пошуку літературних джерел:

- ❖ вивчення списків літератури, на які посилаються автори у джерелах, що вивчаються; цей дає змогу знайти першоджерела будь-яких теорій або оригінальних даних;

- ❖ для розширення обсягу літератури, що вивчається, можна звернутися до систематичного каталогу, в якому картки вже згруповані згідно зі схемою бібліографічної класифікації відповідної науки;

- ❖ для ознайомлення з останніми досягненнями науки з будь-якої наукової проблеми необхідно звернутися до реферативних журналів, де, як і в систематичному каталозі, всі роботи згруповано й наведено реферати книг і статей, опублікованих протягом останнього часу.

Пошук, зазвичай, виконується задля написання літературного огляду.

У ході проведення дослідження автор курсової роботи збирає додаткову літературу, яка безпосередньо або опосередковано підтверджує його результати, тому остаточно літературний огляд пишеться в останню чергу, після висновків. Потрібно уникати подачі літературного огляду як сукупності думок фахівців, без жодного їх критичного аналізу.

